

VÝZNAM A POSLANIE KOMUNISTICKEJ STRANY V PROCESE VEDECKOTECHNICKEJ REVOLÚCIE

EMIL DUDA

Naše storočie je charakterizované dvomi veľkými a pre ďalší osud ľudstva mimoriadne významnými tendenciami — svetovým prechodom k socializmu a vedeckotechnickou revolúciou. Obe tendencie vyvierajú z objektívnych zákonitostí spoločnosti a nachádzajú sa vo vnútornej súvislosti a vzájomnej podmienenosti. Veľká októbrová socialistická revolúcia, ktorou sa začal prechod od posledného vykorisťovateľského spoločenského poriadku opravdu k slobodnej a humánnej spoločnosti — socializmu a komunizmu, nepriniesla len politické víťazstvo proletariátu, ale novou kvalitou výrobných vzťahov vytvorila podmienky pre mohutný rast produktívnych síl, bez ktorých by nemohla dokázať svoje prednosti a dosiahnuť vytýčený cieľ.

Rovnako aj procesy vedeckotechnickej revolúcie, začiatok ktorých kladieme do druhej polovice 20. storočia, si pre svoju realizáciu a ďalší rozvoj okrem iného vyžiadali najskôr odstránenie spoločenských prekážok v masovom uplatnení vedy v živote spoločnosti, ktoré spočívali v kapitalistickej spoločnosti na monopolistických tendenciách brzdiacich využitie vedeckých objavov a technických vynálezov, v socialistickej spoločnosti zasa v úsilí o dokončenie industrializácie. Ak socialistická revolúcia priniesla novú kvalitu výrobných vzťahov, vedeckotechnická revolúcia prináša novú kvalitu výrobných síl, zmenu ľudských a civilizačných parametrov.

Nové tendencie, ktoré vyvoláva do života vedeckotechnická revolúcia, stávajú sa zrejmy najmä v oblasti výroby, kde postupne prechádzajú do mnohých nových progresívnych trendov — automatizácie výroby, nasadenia samočinných počítačov, chemizácie výroby a surovinovej zmeny spojennej s masovým používaním syntetických látok, prvých úspešných pokusov o mierové využitie atómovej energie, začiatkov prenikania človeka do vesmíru. Výroba sa mení vo svojbytný, samohybný a samoregulujúci prírodno-technický proces. Človek sa vydeľuje z bezprostredného výrobného cyklu a stáva sa postupne samostatným faktorom rozvoja spoločnosti a vedy.

Nové tendencie sa začínajú vyhraňovať tiež v ostatných rovinách spoločenského pohybu, v charaktere a proporciách ekonomického rastu, v riadení, v spoločenskej štruktúre, kde zahrnujú najmä presun ekonomicky činného obyvateľstva z priemyselného sektora do terciálnej sféry, v charaktere vedeckej práce, vo vzdelávaní a kvalifikácii a pod. Pôjde teda o hlboké zmeny v podmienkach ľudského života, ktoré budú primárne zasahovať oblasť techniky a výrobných síl vôbec, ale vo svojich dôsledkoch zmenia i ekonomickú štruktúru, sociálne a medziludské vzťahy, formy myslenia a vedomia, životný štýl i tradičné vzorce modernej kultúry. Nová civilizácia bude predstavovať vrcholný stupeň v ovládnutí okolitej prírody a spoločnosti človekom, v jeho sebazpoznaní a rozvinutí bytostných síl.

Vo svojom súhrne je vedeckotechnická revolúcia predovšetkým sociálny proces, ktorý má objektívny celosvetový charakter. Realizuje sa tak v rozvinutých kapitalistických priemyselných krajinách, ako aj v krajinách, ktoré budujú socializmus a z určitých hľadísk i v malých rozvojových štátoch oslobodených od koloniálneho panstva. Tieto kvalitatívne odlišné hospodársko-spoločenské systémy, ktoré existujú vedľa seba a navzájom medzi sebou súťažia, vytvárajú zásadne rozdielne podmienky pre priebeh vedeckotechnickej revolúcie, a tým aj pre jej dôsledky.

V kapitalistických štátoch sa nahromadilo mnoho ekonomických, politických i sociálnych problémov, ktoré sú vlastné len kapitalistickému spôsobu výroby a ktoré buržoázia ako vládnuca trieda nemôže zásadne vyriešiť nijakými opatreniami. Rozvíjajúca sa vedeckotechnická revolúcia síce núti adaptovať buržoázno-ekonomické vzťahy, vytvára podmienky pre „kolektivizáciu kapitálu“, vývoj delby práce, centralizáciu rozhodovania o hlavných otázkach ekonomického vývoja, financovanie mnohých úkonov z centrálnych fondov, rozširovanie spoločenskej spotreby a pod. Ale všetky tieto zmeny vyvolané búrlivým rozvojom výrobných síl sa realizujú v sústave, kde rozhodujúcu úlohu zohráva súkromno-kapitalistický záujem. Vedeckotechnická revolúcia prebieha pod vedením monopolov, ktoré vyvíjajú všetko úsilie, aby podriadili výsledky vedy a techniky svojim záujmom.

Kapitalizmus nezmenil svoju podstatu ani v období rozvíjajúcej sa vedeckotechnickej revolúcie. Čo sa však vyvinulo, to sú práve historické podmienky, ktoré ho odsudzujú k nevyhnutnému zániku.

Z historického hľadiska nemá buržoázia prostriedky, ktorými by zvládla proces vedeckotechnickej revolúcie, plne rozvinula a využila ho v záujme širokých vrstiev pracujúcich. Hlavnou prekážkou je nesúlad medzi revolučným charakterom moderných výrobných síl a prežitými kapitalistickými výrobnými vzťahmi. Toto protirečenie imperialistickej buržoázie nedokázala objektívne vyriešiť.

Čím ďalej tým viac sa bude vedeckotechnická revolúcia stávať pre ňu najprv nepríjemným a neskôršie neodvratným javom, ktorý bude postupne zužovať jej pohyb a stavať ju pred alternatívu: buď dôjde k strate tempa a spomaleniu technického vývoja, buď pod tlakom vedeckotechnickej revolúcie vzrastie výroba a objektívna príprava materiálnej základne nového sociálneho poriadku. Preto sa právom obáva vedeckotechnickej revolúcie a v nej obsiahnu-

tých dôsledkov, ktoré zostávajú všetky protirečenia a pripravujú čas jej definitívneho zániku. Vedeckotechnická revolúcia sa tak stáva v určitom zmysle hrobárom kapitalizmu.

Negatívne sociálne účinky vedeckotechnickej revolúcie v kapitalizme však najviac pociťuje robotnícka trieda, predovšetkým v podobe rastúcej nezamestnanosti, v zhoršovaní pracovných podmienok, v rozširujúcich sa protidemokratických opatreniach a v nových možnostiach potlačovania boja pracujúcich. Podľa oficiálnych údajov r. 1962 v USA bolo štyri milióny nezamestnaných, čo tvorí 5,5 % z celkového počtu zamestnaných. Rovnako aj nezamestnanosť mladistvých nepretržite rastie a pohybuje sa okolo 15 %. Štatistiky vôbec nezaznamenávajú čiastočne alebo príležitostne zamestnaných. Okrem 5,5 % pracovných síl úradne vedených ako nezamestnaných, asi 4 % si hľadala prácu s normálnou pracovnou dobou, ale našla len čiastočné zamestnanie. Rastie počet tých, ktorí už prácu nehľadajú. Zmierili sa s tým, že ju už nikdy nedostanú.¹

Dočasným východiskom riešenia rastúcej nezamestnanosti je presun nezamestnaných do terciárnej sféry, najmä v službách v užšom zmysle s ohľadom na nižšiu technickú vybavenosť. Časom si však aj tam vedeckotechnický pokrok prerazí cestu a automatizácia začne i odtiaľ vyradovať pracujúcich, prirodzene, na novej úrovni a v ostrejších formách.

Buržoázia taktizuje, zastiera antagonistický charakter štátnomonopolistického kapitalizmu teóriami „sociálneho partnerstva“, „spoločnosti blahobytu“, „priemyselnej spoločnosti“ a pod.² V duchu „technologického determinizmu“ prisudzuje sa v týchto teóriách určujúca úloha v spoločenskom vývine vede a technike, táto sa fetišizuje, robí sa z nej prostriedok „transformácie“ kapitalizmu. Tvorcovia daných teórií prehlasujú, že ekonomické zákony kapitalistickej spoločnosti netreba hľadať v systéme výrobných vzťahov, ale v technike, vo vecných podmienkach výroby. Vývoj modernej techniky vyvoláva vraj zhodné procesy v ekonomike dvoch svetových sústav, robí ich stále zložitejšími a bližšími. Ide — ako tvrdia — o proces odstraňovania nedostatkov vnútri vlastného systému a o prijímanie progresívnych črt z druhého systému. Prebieha stieranie rozdielov dvoch svetových systémov i v sociálno-ekonomickej rovine. V kapitalistických krajinách sa rozvíja plánovanie, v socialistických sa vraj v poslednom období znižuje význam plánovania v súvislosti s rozvojom trhových vzťahov. V kapitalistických krajinách pozorovať tendenciu k zmierneniu ekonomickej nerovnosti, v socialistických štátoch, naopak, akoby rástla nerovnosť.

Konečný záver týchto teoretikov znie — je tu nevyhnutnosť splynutia dvoch systémov, ich premena v jednotný sociálno-ekonomický organizmus „hybridného typu“, ktorý syntetizuje niektoré črty súčasného kapitalizmu s prvkami socializmu.

Prezieraavejší buržoázni vedci a odborníci pozerajú do budúcnosti s obavami.

¹ *The Triple Revolution, Socialist Humanism*, ed. E. From, New York 1965, str. 8.

² Predstaviteľmi spomínaných teórií sú predovšetkým J. K. Galbraith, W. W. Rostow, D. Bernard a skupina teoretikov tzv. druhej priemyselnej revolúcie — L. Brandt, K. Schmidt, F. Sternberg a i.

Napr. autorovi „Trojitej revolúcie“³ (kybernetickej, revolúcie v zbrojení a za práva človeka) uvedomujú si nezlučiteľnosť vedeckotechnickej revolúcie s tradičným sociálno-ekonomickým mechanizmom kapitalizmu v USA. Ostro kritizujú kapitalistickú spoločnosť, svojimi návrhmi prekračujú rámec konvenčných buržoázných reforiem a usilujú sa o spravodlivý systém rozdeľovania a o vytvorenie takých demokratických opatrení, ktoré by poskytovali záruky nebývalých možností pre rast blahobytu širokých vrstiev obyvateľstva. Ani oni však nespájajú nástup „spoločnosti blahobytu“ s likvidáciou súkromnokapitalistického vlastníctva, so zmenou kapitalistických výrobných vzťahov. Nimi navrhovaný nový typ spoločnosti je v podstate ten istý, hoci reformovaný štátnomonopolistický kapitalizmus — akási symbióza amerických a západoeurópskych foriem kapitalistického spôsobu výroby.

V celom rozsahu a so všetkými jej požiadavkami a dôsledkami môže vedeckotechnickú revolúciu realizovať len socialistická a komunistická spoločnosť. Jej sociálno-ekonomické podmienky otvárajú najširšie možnosti pre postupné uskutočňovanie objektívnych požiadaviek súčasnej vedeckotechnickej revolúcie, v najširšej miere sa môžu využiť jej nesmierne výsledky na zvýšenie materiálneho a kultúrneho blaha ľudových mas.

Vedeckotechnická revolúcia prestáva byť živelným procesom, plánovite je zaradená do dialektiky vývoja a výstavby celého spoločenského systému. Stáva sa jeho organickou súčasťou, zákonitým stupňom a formou, dielom a výsledkom vedomej činnosti ľudí, konkrétnou cestou praktickej zmeny vlastných životných a pracovných podmienok uskutočňujúcich sa pod cieľavedomým riadením komunistických strán.

Avšak ani v socializme nie je vedeckotechnická revolúcia samozrejmosťou, neprebíha automaticky. Nemožno vylúčiť, že sa vyskytnú určité konfliktné situácie, spoločenské a ekonomické ťažkosti, pokiaľ pôjde o intenzívny nástup vedeckotechnickej revolúcie. Logika veci je však neúprosná, spomalenie nástupu vedeckotechnického pokroku sa vypomstí „zaostalosťou“, ktorá narastá geometrickým radom. A to by bol ťažký úder pre našu ekonomiku a socialistickú výstavbu vôbec.

Komunistická strana Československa si plne uvedomuje význam vedeckotechnickej revolúcie pre našu socialistickú spoločnosť. Vedeckotechnickú revolúciu nepovažuje za výrobnotechnickú alebo ekonomickú záležitosť, ale za problém spoločensko-politický, za dlhodobé zásadné politické kritérium hospodárskej a politickej práce, ktorá musí ovplyvňovať spoločenskú prax riadiacej činnosti a rozhodovania. XIII. zjazd Komunistickej strany Československa vyzdvihol požiadavku rozvoja vedeckotechnickej revolúcie ako základnú strategickú úlohu strany pre budúcu vývojovú etapu. Komunistická strana Československa zameriava preto svoju činnosť na vytvorenie čo najpriaznivejších podmienok nástupu a priebehu vedeckotechnickej revolúcie.

³ Je to memorandum dvadsiatich šiestich amerických vedcov, novinárov, a vedúcich funkcionárov odborových organizácií, ktoré bolo zaslané prezidentovi Johnsonovi ako program na riešenie sociálnych dôsledkov prebiehajúcej vedeckotechnickej revolúcie. Podrobnejšie pozri *The Triple Revolution*, Socialist Humanism, ed. E. From New York 1965.

V období budovania socializmu, prvej fázy komunistickej formácie, technológia výroby spočíva ešte na strojovej technike s úzkou špecializáciou, ktorá kladie hranicu iniciatíve, záujmu o prácu a všestrannému rozvoju jednotlivca. Jestvujúca delba práce zužuje sféru využitia nepretržitých výrobných procesov, a tým vlastne brzdí rast výroby. Rytmičnosť výroby závisí od návykov, schopnosti a zručnosti človeka. Vytváranie materiálno-technickej základne komunizmu je práve procesom revolučnej zmeny techniky, technologického spôsobu výroby, delby práce a určenia nového miesta človeka vo výrobe. Je to teda proces, ktorý sa realizuje vedeckotechnickou revolúciou.

Bez vedeckotechnickej revolúcie nemožno dosiahnuť hlavný cieľ — výstavbu socialistickej spoločnosti a uskutočniť prechod ku komunizmu. Len vedeckotechnická revolúcia môže vyvolať také kvantitatívne a kvalitatívne zmeny v materiálno-technickej základni spoločnosti, ktoré zabezpečia rozvoj výroby hmotných statkov, odstránia rozdiely medzi mestom a dedinou, medzi duševnou a fyzickou prácou, zmenia životné prostredie, charakter ľudských činností atď. tak, ako to zodpovedá nárokom komunistickeho života. Konkrétne ide o takú materiálno-technickú základňu spoločnosti, ktorej základom je „komplexne automatizovaná technika, riadená systémom elektrónkových počítačích strojov, pretože len takýto typ výroby umožní úplne premeniť socialisticke výrobné vzťahy v komunisticke, prejsť k rozdeľovaniu podľa potrieb, realizovať Marxov princíp premeny práce...“⁴ K tomu komunisticá strana intenzívne mobilizuje hmotné a pracovné zdroje, vytvára politické, ideové a kádrové predpoklady pre úspešné uskutočňovanie hospodárskej politiky a dôsledne orientuje tvorivé úsilie vedcov, inžinierov, robotníkov a všetkých pracujúcich na lepšie a komplexnejšie využitie vedeckotechnického pokroku.

Vzhľadom na to, že proces utvárania a rozvoja materiálno-technickej základne socializmu v našej krajine prebieha v podmienkach vedeckotechnickej revolúcie vo svetovom meradle, Komunisticá strana Československa sa usiluje o to, aby dokončenie industrializácie krajiny — hlavného článku pri vytváraní materiálno-technickej základne socializmu — prebiehalo na najvyššej úrovni, ktorú dosiahla súčasná veda a technika.

S prihliadnutím na charakter a úroveň výroby, na reálne možnosti jej vývoja venuje patričnú pozornosť odvetviám, ktoré sú a budú rozhodujúce pre technické zrevolucionizovanie a pre ktoré sú v našej krajine priaznivé podmienky a predpoklady. Hospodárske plány nášho štátu sú preto orientované na prednostný rozvoj najdôležitejších odvetví národného hospodárstva.

Dnes je potrebné dôriešiť predovšetkým problémy konsolidácie národného hospodárstva, t. j. obnoviť dynamiku výroby, odstrániť neúmerne disproporcie v rozhodujúcich odvetviach, ako je energetika, stavebníctvo a investičná výstavba vôbec, zahraničný obchod, zásobovanie obyvateľstva spotrebným tovarom a pod. Triezvy a reálny pohľad na naše národné hospodárstvo ukazuje, že prekonanie ekonomických ťažkostí si vyžiada veľa úsilia a námahy. Treba oveľa viac ako

⁴ S. S. Tovmasjan, *Kačestvennyje fazy razvitiya tehniki i sovremennaja naučno-tehnickája revolucija*, Erevan 1970, s. 94.

dosiaľ využívať vnútorné zdroje, najmä existujúce výrobné fondy cestou organizácie práce a riadenia, úsporou materiálov a energií, využívaním pracovnej doby, zvýšením smennosti. Až potom možno očakávať výraznejšie zrýchlenie tempa uplatnenia vedeckotechnického rozvoja vo vybraných smeroch, ako je racionalizácia výživy obyvateľstva, energetika, výroba kovov a ich spracovanie, elektronika a aplikácia kybernetiky, chemizácia výrobných odvetví atď. K tomu je zameraný i ďalší postup prípravy piateho päťročného plánu. Ústredný výbor strany považuje za nevyhnutné pripraviť päťročný plán tak, aby zabezpečoval konsolidáciu a rozvoj národného hospodárstva cestou realizácie zámerov technickej politiky a cieľavedomej racionalizácie.⁵

Prednostná orientácia na uvedené oblasti národného hospodárstva nie je v rozpore s požiadavkou realizovania procesov vedeckotechnickej revolúcie. Naopak, vychádza tak z objektívnych tendencií dlhodobého vývoja vedy a techniky, ako aj z potencionálnych možností nášho hospodárstva. Je v plnom súlade s hlavnými smermi vedeckotechnickej revolúcie a so štrukturálnymi zmenami, najmä v priemysle.

Prirodzene, tento pohyb a jeho zosúladenie nebude prebiehať len na základe výsledkov nášho výskumu. Môžu, a pravdepodobne ho budú ovplyvňovať impulzy svetového vedeckotechnického a hospodárskeho pokroku. Bolo by krátkozraké a slabomyselné nepoužiť v záujme výstavby socializmu všetko, čo dosiahol ľudský um a nevyužiť výsledky svetovej vedy a techniky. Treba vyjsť z toho, čo už vedecké myslenie a súčasná výrobná prax dosiahli. Len tak sa možno vyhnúť stratám času, energie a peňazí, aby sa neobjavovalo to, čo už bolo objavené, aby sa nehládali riešenia, ktoré už existujú.

Nijaká, ani tá najvyššiešia krajina a najmä socialistické krajiny nemôžu rýchle postupovať vpred, ak nevyužívajú možnosti, ktoré poskytujú svetové výsledky vedeckotechnického myslenia. To však v nijakom prípade neznamená, že všetko príde zvonku. Žiť len z toho, čo vykonali iné krajiny, by znamenalo vrhnúť sa do slepej uličky a upadnúť do nebezpečnej závislosti. To je v rozpore s objektívnymi zákonmi rozvoja, s imanentnými a všeobecnými záujmami krajiny. Každý národ má vo svojej krajine hlavnú arénu boja za spoločenský a vedeckotechnický pokrok, úspechmi ktorej môže prispieť do svetovej pokladnice kultúry, vedy a všeobecného pokroku ľudstva.

Vo vedeckom výskume musíme vychádzať z dosiahnutej úrovne a zabezpečovať náš neustály pokrok tým, že sami prispejeme k všeobecnému úsiliu svetovej vedy. Výskum treba predovšetkým sústrediť na smery, ktoré súvisia s perspektívnym rozvojom nášho národného hospodárstva.

Určenie hlavných smerov rozvoja vedy a techniky a získanie predstihu v niektorých oblastiach výskumu predpokladá poznanie a sústavné sledovanie rozvoja vedy a techniky v medzinárodnom meradle v rôznych oblastiach a formulovanie príslušných záverov pre naše hospodárstvo s prihliadnutím na naše možnosti a potreby. Predvídať, prirodzene, vedecky, znamená dnes tak, ako

⁵ Uznesenie ústredného výboru Komunistickej strany Československa k hlavným otázkam hospodárskej politiky strany. Rudé právo, 2. februára 1970, s. 2.

nikdy predtým, vytvárať si vlastný osud. Rozvoj a plánovanie sa stali dvomi komplementárnymi pojmami. Vládnúť si nikdy nevyžadovalo toľko predvídania a zodpovednosti ako dnes. Predvídanie bez všestranného výskumu je dnes nemožné. Medzi bohatstvom a vedeckým potenciálom je veľmi úzka vzájomná súvislosť. Výskum sa stal dnes *conditio sine qua non* moci, blahobytu a nezávislosti krajiny. Zrieknuť sa výskumu znamená zaostávať za svetovým rozvojom. Platí to tak o aplikovanom, ako aj základnom výskume.

Vedu a techniku nemožno jednoducho kúpiť na cudzom trhu ako iný tovar. A aj keby takáto možnosť bola, nemohla by byť rozhodujúcim činiteľom pre rozvoj krajiny, lebo by to podrývalo vlastnú základňu rozvoja vedy a techniky a viedlo k stále hlbšej hospodárskej závislosti od inej krajiny. V súčasných podmienkach nemôže existovať významný rozvoj vedy, techniky a ekonomiky, ak sa príslušná krajina nezaoberá rozvojom vlastnej vedy a techniky, ak si nevytvára vlastné kádre. Len tak hrá veda a technika aktívnu úlohu vo všestrannom rozvoji krajiny.

Proces rozvoja vedeckotechnickej revolúcie vo svetovom meradle i v našej krajine je ešte iba v začiatkoch. Je ťažké a takmer nemožné predvídať ukončenie tohto veľkého revolučného procesu. Pôjde pravdepodobne o nepretržitý pohyb, ktorý od základu zmení a bude meniť všetok hospodársky život a následkom toho i spoločenský život ľudstva. Bude sa však vyvíjať postupne, po určitých etapách, ktoré budú znamenať pre človeka vždy väčší stupeň slobody, budú poskytovať väčší priestor pre rozvoj jeho tvorivých síl a schopností.

Predpokladá sa, že tento revolučný proces sa rozdelí do troch etáp: prvá, vytvorenie vedeckotechnickej základne prinesie so sebou vznik nových zdrojov energie, umelých hmôt a pod. a ich zavádzanie do výroby. Druhá etapa prinesie všeobecné rozšírenie automatizovanej výroby v celom hospodárstve na základe nových technologických postupov a vyššej organizácie výrobného procesu. Tretia etapa sa bude vyznačovať tým, že nová automatizovaná technika nadobudne absolútnu prevahu v celom hospodárstve. Výroba sa stane úplne technickou, zliatou v jednotný výrobný organizmus, ktorého ďalšie zdokonaľovanie bude prebiehať už len v rámci výkonnej, energetickej a kontrolno-riadiacej funkcie bez toho, že by vyčerpala možnosti svojho vývoja. Vznikne kvalitatívne nový vzťah v systéme „človek-technika“, v spôsobe spojenia osobných a vecných prvkov pracovnej činnosti. Človek sa stavia vedľa výrobného procesu, trhá sa storočná refaz zjednocovania človeka a techniky do jedného pracovného mechanizmu. Človek je vylúčený z technického mechanizmu a mechanizmus pôsobí samočinne, bez človeka. Disponuje svojimi vlastnými zdrojmi pohybu vo forme elektrickej energie, svojimi „svalmi“ a pracovnými orgánmi v podobe pracovného automatu a prevodových mechanizmov a napokon, svojim „nervomozgovým“ systémom vo forme kontrolno-riadiacej aparatury. Takýto mechanizmus nepotrebuje už bezprostredný zásah človeka, jeho netvorivé funkcie, svalovú silu, empirickú skúsenosť, ale len tvorivé funkcie. Vzťahy medzi človekom a technikou sa tak stávajú slobodnými, čo najviac odpovedajúcimi perspektívam vývoja techniky i ľudskej osobnosti. „Ríša slobody“ pre vývoj človeka sa javí ako ríša slobody i pre technický pokrok.

Niet pochýb, že aj naša krajina prejde celým týmto rozvojom. Spôsob, tempo, rozsah a hĺbka tohto revolučného procesu budú rôzne a hlboko rozdielne od procesov priemyselnej revolúcie. A to vďaka vysokej úrovni, ku ktorej ľudstvo dospelo, vrátane našej krajiny, ako aj vďaka radikálne odlišným spoločensko-ekonomickým podmienkam našej krajiny dnes, v porovnaní s podmienkami uskutočňovania priemyselnej revolúcie.

V našej krajine a v socialistických krajinách vôbec rozvíja sa vedeckotechnická revolúcia v podmienkach nových výrobných vzťahov, ktoré silne podporujú jej všestranný rozvoj. Podstatný význam v tomto smere má hospodárska politika strany, ktorá plne využíva výhody socialistického poriadku, intenzívne získava do procesu vedeckotechnickej revolúcie ľudovú masu, ktoré sú jej hlavným nositeľom.

Vnútri ľudových mäs patrí prvoradé miesto robotníckej triede. Triede, ktorá je spojená s najprogresívnejšou formou výroby a ekonomickými vzťahmi, ktorá je najrevolučnejším a najorganizovanejším činiteľom, reprezentantom celej spoločnosti, nositeľom zrušenia všetkých tried.

Vedúca úloha robotníckej triedy je objektívne podmienená v celej epoche prechodu ku komunizmu. Na tejto ceste bude však dochádzať k postupnej premene jej sociálnej štruktúry. Počet fyzicky pracujúcich robotníkov bude klesať na úkor tvorivých zložiek robotníckej triedy. Predné oddiely robotníckej triedy sa budú intelektualizovať, približovať k vrstvám vedeckotechnickej inteligencie — neoddeliteľnej súčasť „úhrnného robotníka“ — a spolu s ňou vytvárať základňu pre uskutočnenie progresívnych zmien v našej materiálno-technickej základni.

Skutočnosť, že sa vedeckotechnická revolúcia stáva majetkom a záležitosťou celej našej spoločnosti, že ciele, na ktoré sa používajú jej výsledky, sú výrazom záujmu všetkých, znamenajú pre vedeckotechnickú revolúciu neobmedzené možnosti rozvoja.

ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ В ПРОЦЕССЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ

Эмиль Дуда

Научно-техническую революцию, хотя она и является объективным всемирным процессом, в полном объеме и со всеми ее требованиями и последствиями может реализовать только лишь социалистическое и коммунистическое общество. Его общественно-экономические условия предоставляют самые широкие возможности для постепенного осуществления объективных требований современной научно-технической революции, наиболее полно могут быть использованы безмерные результаты, достигнутые им на поле повышения материального и культурного благосостояния трудящихся. Научно-техническая революция перестает быть стихийным процессом, она планомерно включается в диалектику и построение всей общественной системы. Она становится ее органической составной

частью, закономерной ступенью и формой. Научно-техническая революция является делом и результатом сознательной деятельности людей, конкретным средством практического изменения условий жизни и труда, осуществляемых под целеустремленным руководством коммунистических партий.

Коммунистическая партия Чехословакии направляет свою деятельность на создание наиболее благоприятных условий для ее осуществления. Она мобилизует материальные и трудовые ресурсы и последовательно направляет творческие стремления ученых, инженеров, рабочих и всех трудящихся к лучшему и более комплексному использованию научно-технического прогресса, естественно, учитывая характер и уровень производства и реальные возможности его развития. КПЧ в полной мере использует преимущества социалистического строя и интенсивно привлекает к участию в процессе научно-технической революции народные массы, которые являются ее главным носителем.

Тот факт, что научно-техническая революция становится достоянием и делом всего нашего общества, что цели, в которых используются ее результаты, выражают интересы всех, означает для научно-технической революции неограниченные возможности развития.

THE MISSION OF THE COMMUNIST PARTY OF CZECHOSLOVAKIA IN THE PROCESS OF THE SCIENTIFIC-TECHNOLOGICAL REVOLUTION

Emil Duda

Although the scientific-technological revolution is an objective process all over the world, in its whole extent and with all its requirements and consequences it can be realized only in a socialist and communist society. Its social-economic conditions open the broadest chances for a gradual realization of the objective requirements of the contemporary scientific-technological revolution; its immense results can be applied to the utmost for increasing the material and cultural welfare of the working people. The scientific-technological revolution ceases to be an uncontrolled process, it is being planwise inserted in the dialectics and construction of the whole social system. It becomes its organic part, a regular grade and form. It becomes an achievement and result of the conscious activity of the people, a concrete way of a practical change of life and work conditions that are being realized under a tenacious control of the Communist parties.

The Communist Party of Czechoslovakia concentrates its activity upon creating the best possible conditions for the course of the scientific-technological revolution. It mobilizes the material and labouring sources and consistently directs the creative efforts of the scientists, engineers, workers and of all the working people at a better and more complex utilization of the scientific-technological advance, naturally regarding the character and the level of production and the real possibilities of its development. The Communist Party takes full advantage of the socialist order and intensively gains the masses of people, the chief bearers of the scientific-technological revolution, for its process.

The fact that the scientific-technological revolution becomes a matter of our whole society, that the aims for which its results are used are an expression of the interest of all people, represents unrestricted possibilities of development for the scientific-technological revolution.